

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravišтво:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.50
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge de-**
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (insete)** se
plačuje od četverstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Št. 237.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, 18. oktobra 1910.

Cekovni račun 48.817.

Leto II.

K izjavi Zveze štajerskih slov. učiteljev in učiteljic.

Zadnje dneve in tedne se bavi naša spodnještajerska javnost kar najintenzivneje s šolskim vprašanjem. Ali da govorimo precizneje: gre se za vprašanje šolskega nadzorstva. Slovenski naprednjaki smo spregovorili že večkrat o tej stvari mirno, stvarno in dostojno — klerikalci pa s tako strastjo, da je čutil vsak otrok, da jim ne gre **toliko za stvar samo**, kolikor za nasičenje svoje maščevalnosti proti učiteljstvu, katero stoji z malimi nečastnimi izjemami kompletno v narodno-naprednem taboru. Slišali smo minule dneve in tedne mnogo glasov iz učiteljskih vrst, ki so jasno kazali, da učiteljstvo prav dobro razume klerikalne nakane. Zlasti je spoznalo jasno učiteljstvo, kam hočejo klerikalci, ko je pri septemberskih pogajanjih v Gradcu pustil dr. Korošec **pasti vse druge narodne in gospodarske zahteve** in se samo z nemškimi klerikalci vred gnal za tem, da bi spravil vsaj enega izmed svojih ljudi v deželni šolski svet, kateri bi imel tam v prvi vrsti nalogo zagovarjati in zastopati nešteto denunciacije klerikalnih agitatorjev in bojažljivih fajmoštrov proti vsakemu učitelju, kateri bi ne hotel postati strasten pristaš in agitator klerikalne stranke.

Klerikalcem gre torej na vsak način za neko spremembo najvišje šolske nadzorovalne oblasti v deželi. **O delitvi deželnega sveta niti ne govorijo več.** Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic je v tem oziru jako dobro konstatirala, da je bil klerikalni predlog o delitvi le pesek v oči volilcev; bil je tako nejasen in nepopoln, da se mu vidi na prvi hip, da ga je sestavljal klerikalni strankar, ne pa šolnik in narodnjak. **Klerikalci so hoteli vse šolstvo v mestih in trgih ter v narodno mešanih krajih mirne duše prepustiti Nemcem**, samo da bi lahko komandirali nad slov. učiteljstvom. In kdor pozna »požrtvovalnost« naših klerikalcev za šolo, ta ve, da bi potem slov. šolstvo na kmetih šlo naglo rakovo pot, dočim bi Nemci z vso naglostjo spolnjevati šole v narodno mešanih krajih, da bi privabili v nje tem večje število slovenskih otrok. Zveza je včeraj jasno izrekla, **da stoji slovensko učiteljstvo na principu teritorialne delitve štajerskega šolstva, ker nam bo Slovenecem v oziru narodnega šolstva samo na ta način pomagano.** In Zveza je objednem izrekla, da se mora taka delitev pripravljati stvarno in skupno. Govoriti imajo torej **vse stranke, ljudstvo in učiteljstvo**, potem se bo de zahtevalo, pripravilo in doseglo nekaj, kar bo **celemu narodu koristno.** Naj sedaj naša javnost sodi, ali so klerikalci pri svojih zahtevah po delitvi vpoštevali vse te okoliščine, vse te činitelje, kar bi morali storiti, **ako bi se jim šlo le za res narodno zahtevo?**

Vemo, da ni nobenega resnega dvoma na tem, da štajerski Nemci ne bodo zlahka privolili v tako delitev, ki bi pomenjala delitev dežele in začetek naše autonomije. To vedo tudi klerikalci. In če to vedo, bi bilo za nje le taktično, da bi stavili predlog,

ki bi zadoščeval vsem našim narodnim zahtevam in bi ne kazal le klerikalnega kopita. Stavili bi naj jasen in določen predlog, ki bi lahko ostal za vedno v veljavi kot eden izmed glavnih naših **narodnih zahtev** — in hvaležen bi jim moral biti vsakdo. Tako pa so se postavili na stališče svoje stranke in pokazali jasno, da jim šola ni ničesar drugega kot sredstvo za svoje politične cilje.

Vendar pa pogajanja v Gradcu kažejo, da ne stoji le vse stranke temveč tudi **vlada na stališču**, da je treba nekih sprememb v deželnem šolskem svetu. Slovensko učiteljstvo kot napredno je za vsako stvar, ki bi mogla koristiti nadaljnjemu svobodnemu razvoju naše ljudske šole. Zato se je izreklo tudi za to, da se deželni šolski svet primerno preustroji — a ne na nestalni podlagi političnih strank in nazorov, **temveč na strokovni podlagi**: in za to zahteva pri preustrojitvi dež. šol. sveta določitev, da se **izvoli v to korporacijo strokovni zastopnik slovenskega učiteljstva.** Ta zahteva je s strokovnega in narodnega stališča vsega vpoštevanja vredna, zato ne dvomimo, da se zavzame za njo tudi narodna stranka; pričakujemo pa tudi, da se nam pridruži klerikalna stranka, ako ji je kaj na **narodnem in strokovnem razvoju našega šolstva.**

Avstrijski Jugoslovani in morje.

Spisal dr. Karl Slanc.

(Dalje.)

Izreči se mora, da meščani na Slovenskem niso dobro izpolnjevali svoje dožnosti. Ako bi jo bili, bi bili danes s Hrvati v Istri in Dalmaciji gospodarji Jadranskega morja in naše meje bi se ne bile skrčile tako, kakor so se. Preiskovalci šolani v novejši šoli, bi morda mogli razjasniti, kaj je vzrok, da naše meščanstvo ni ustvarilo one kulture kakor so jo meščani drugod. Slovenci smo pridobili nemške in laške svoječasne kulturne elemente, bodisi da smo jih sami iskali, bodisi da so nam jih vsilili! — Iz svojega nismo ustvarili kaj prida. — V naših štajerskih in koroških mestih se šopiri Nemec s tem, da je on prinesel kulturo. Naj se oddahne, nič je ni, kakor tudi naš rojak meščan ne; prinašali so jo naši kmetski sinovi, ki so se učili v tujini in se potem v krušnem delu potujili. Naj imenujejo le enega Nemca, ki je kot večji talent delal kulturno v naših krajih! — Lahki zamorejo to reči — oni imajo vsaj Valvazorje, židovi pomagajo stvarjati Trst, Gorico in Zagreb. Izvzeti so pri tem vedno časi reformacije in bojev s Turki. V njih najdemo večje postave. Čas je pa tudi vzbudil vso energijo! — Pač pa moremo staviti italijanskim meščanskim elementom v račun, da sta Trst in Gorica lepše uspela. V teh mestih najdemo Jugoslovane in Italijane složne v precejšnjem delu, ki je stvarilo svetovno trgovišče Trst in prelepo mesto Gorico; ti mesti imata po popolnem poginu Ogleja lepšo zgodovino.

Tudi nemški graščaki se ne morejo ponašati, da so njihovi predniki pred ali po reformaciji storili kaj prida kulturnega dela na slov. tleh. Naše ozemlje je bilo že pred Rimljani tudi v poljedelstvu kultivirano in Rimljani so kultivirali vse naše ozemlje, vsaj se še na Pohorju najdejo ostaline rimljanskih naselbin; — Rimljan je kot vojak kmetoval, je upeljeval rokodelstvo in industrijo, katero je že on visoko razvil. Prve vodovode je razpeljeval na Slovenskem Rimljan. Pri nas so menili naši kmetijo že kultivirano, in to še celo bolje, kakor so jo potem kultivirali sami. Tudi vinograde so naši fevdalci že našli urejene. Žal, morebiti so ti vinogradi tudi krivi, da ni najti kaj posebnega duševnega dela v naših samostanih srednjega veka in tudi ne v naših grajščinah. — Pa Lahki n. pr. proizvajajo sedaj do 50 milijonov, Francozi do 60 milijonov hektov vina, Avstrijci pa le do 5 milijonov in kaj so si Italijani in Francozi pridobili bogastva ter lepih stvari! Reformacija in turške vojne vzdignejo nivo energije in duševne jakosti grajščakov in njihovih žen; v deželnih zborih se oglašajo možje, ki govorijo možato z deželnimi knezi tedanje notranje Avstrije, obstoječe iz Istre, Goriškega, Kranjske, Koroške in Štajerske; kat. duhovnik pa se sploh ne porajta. Herbert Auersperg s Turjaka in nekaj grajščakov s slovenskimi imeni so vodilne glave, ali Turki jih posečejo, ker ne dobijo opomoči proti njim; nekaj dobrih glav ostane vsled protireformacije v tujini. (Naštetje se lahko na Nemškem več vseučilišnih profesorjev iz takih rodov.) Doma je mala grajščina prevladala; veliko niso imeli naši grajščaki zapravljati in porabljati za sredstva komodnejšega življenja. Majhne provincije, majhne grajščine, tako je določil veliki organizator feudalne kmetije, Karl Veliki, v Vzhodni marki, na Slovenskem, in ostalo je tako. Stražniki so bili ti ljudje in zaradi tega jih je dal Karl Veliki nastaviti tako blizu drug drugemu. Tako se ni mogel kateri grof prevzeti, kak teritorialen knez ni lahko nastal v takih razmerah. Nasprotno je pa kat. duhovenstvo dobilo dosti sveta. Ker so se tudi naši kmetje spuntali proti grajščinam, je misliti, da so tudi naši grajski gosposdje kakor drugod precej stiskali reveža-kmeta. Ali vzlic temu ni nič pravega bogastva. Tudi v gospodarstvu je tako, kakor v naravi, da se nobena moč ne zgubi. Drugod so bili grajščaki bogati patriciji in trgovci; v mestih na svojem teritoriju so bili vodilni ljudje, dokler je bilo mogoče; pri nas bi lahko imeli na Adriji tisoč trgovskih ladij. Ustanove, katere so naši grajščaki zapustili, kažejo, da ni bilo dosti dobiti od njih, ko se je hotelo meščanstvo okoriščati iz bogastva feudalne gospode. To in v veliki trgovini pridobljeno bogastvo je bilo drugod podlaga kapitalističnega gospodarstva, velikih manufaktur, industrij. To je bilo akumulirano premoženje — in našemu duhovenstvu je tudi pošten pridobljeno sproti. V času reformacije se je puščalo tem funkcionarjem, ali pri naših ni bilo dobiti dosti bogastva; so preopulentno in prezapravljivo

LISTEK.

Gledališka pisma.

I.

Lepa Vida. Drama v 5 dejanjih. Spisal dr. Jos. Vošnjak.

O malokaterem slovenskem dramatiku so si literarni in gledališki kritičari tako navzkriž kakor o dr. Vošnjaku. Mnogo hvale si je zaslužil pisatelj, nobena ocena ni zavrgla njegovih dramatičnih del, o uprizoritvah Vošnjakovih iger pa slišimo bore malo, v zadnjih letih nič. Ljubljansko gledališče je pokazalo pred 17 leti nekaj njegovih večjih iger le mimogrede, po provincionalnih odrih so skušali uprizarjati vsaj »Svoji k svojim« — uspešno — tako trde poročila. Kdo je kriv, da se brani ljubljanska intendantca teh iger kljub temu, da jih je občinstvo prijazno sprejemalo? »Lepa Vida«, »Doktor Dragan«, »Penek«, »Premogar«, »Svoji k svojim« itd. se vrše vse na domačih tleh in porabljajo izključno narodne motive, toda očita se jim, zlasti dramam, da imajo malo dejanja.

Motiv »Lepe Vide« je dal pesniku odlomek stare narodne pesmi, ki se je ohranila na Krasu, tiste pesmi, ki je dala tudi Jurčiču povod k romanu »Lepa Vida«. Če primerjamo Jurčičev roman z Vošnjakovo dramo, se nam zdi, da nam je segel dramatik globlje v srce. Vošnjakova Vida nam je bližja, njen beg od moža je bolj motiviran, tragika dvakrat

prevarjene žene nam stiska dušo in zahteva polnega sočutja. V romanu je stopila Vida nekoliko nepremišljeno v zakonsko zvezo s priletnim vdovcem Samorodom, zapeljivec Paolo se pojavi šele pozneje v njeni hiši in jo odpelje na Laško; v Vošnjakovi drami pa se brani Vida na vso moč zakona s trgovcem Kogojem, zaupajoča ljubezni grofa Alberta in verujoča v njegovo zvestobo, dokler se ne potlači krute intrige Albertove matere, grofice Gadolla, in njenega oskrbnika, diabolskega Volpina, ki jo prepričata, da se ji je izneveril Alberto, da jo je varal. Vida nima več trdne volje, uda se očetovi želji in privoli v zakon s Kogojem, kateremu pa razkrije poprej vse. Roko mu daja, ljubezni pa naj ne zahteva, ki se poraja v srcu le enkrat. — Vida trpi, svojega moža časti in čisla, zvesta spremljevalka mu je, rodila mu je sinčka in vse kaže, da bo našla polagoma miru, morebiti tudi nekaj zakonske sreče v Kogojevi hiši. Toda s taščo, Kogojovo materjo Uršo, se ne moreta pobotati. Vidi se zdi, da jo tašča črti, vsled tega se ji ne more približati z zaupanjem. Tašča ji očita, da je potuhnjenka in nehvaležna pri tepenka, ki je ujela njenega sina v svoje zanjke in izrabljala njegovo dobrotljivost, da je poplačal očetove in njene dolgeve. Globoko užaljeni Vidi ni več obstanka v tej hiši. V tem se pojavi rešilni angel — Alberto, ki je vrnivši se iz tujine hotel še videti svojo nekdanjo ljubljeno Vido in govoriti z njo. Pojasnijo se grozne spletke, s katerimi so ju bili ločili hudobni ljudje, varali so oba, — toda prepozno je že. Vida mora iz Kogojeve hiše in Alberto ji ponudi kot biva-

lišče svoj samotni gradič ob morju na visoki pečini. Nagloma jo odpelje, da se ne utegne posloviti niti od otroka, na Albertovem gradiču pa oživi v upanju, da se posreči razveljaviti nesrečni zakon in da potem nihče več ne bo mogel zabraniti združitve z ljubljanim Albertom. Le po otroku hrepeni, le to jo boli, da ne ve, kako je z njim, ali ni morebiti dete jelo hirati, bogve, ali ni nesrečno. — Grofica Gadolla je zvedela, da je Vida na njenem gradiču, in hoče odpraviti — prešestnico, da reši Alberta njenih spon. A Vida ji tokrat ne verjame, da bi bil Alberto zaročen z mlado lepo grofico, ne more verjeti, da si Alberto z njo samo igra. A vendar ostane kruta slutnja v njenem srcu in s tem večjo močjo jo zgrabi bolest, zavest, da je vsega konec, če je morebiti vendar le kaj resnice na tem. Alberto bi rad tajil, toda ne more. Ta udarec je najhujši izmed vseh, tukaj kipi tragika do vrhunca. K možu se torej naj vrne, naj ga prosi na kolenih odpuščanja, dobrotljivi Kogoj bo jo gotovo sprejel — tako tolaži Alberto obupano Vido. Tam se lahko večkrat shajata z Albertom, uživata slasti, saj Kogoj ne bo ničesar slutil. Tako torej! Obup je dal Vidi zadnje energije, da odobrava navidezno Albertov grešni načrt. Takoj si naroči brodarje brez ozira na bližajočo se nevihto. Z Albertom stopi zadnjič na nizko ograjeni balkon nad morskno pečino, odkoder je tako krasen razgled za potapljačim se solncem — grozen krik, Alberto jo je strmoglavil po pečini v valove. »Bog mi odpusti!« zaihti Vida. — V zadnjem dejanju smo zopet na Kogojevem domu. Mornarji so

živeli in ženske so znale duhovenstvo izčrpati, kakor še zdaj; zapuščine duhovnikov so vsak čas majhne. Kat. duhovnik ni bil nikdar dober upravitelj premoženjskih zadev. Premoženja papežev so upravljali židovi, mojstri v tem delu. — V srednjem veku so bili višji duhovniki tudi pri nas po večjem grajski sinovi, navadno Nemci ali Lahji. Tedaj tudi v teh slojih ni nič kaj posebnega. Ali je bila rasa teh ljudi tudi slabša? Ali bi ti možje vsaj kaj zapustili v svojem življenju, kake družinske kronike! Menda je še turjaški grofi, najstarejša in najvažnejša grajska rodovina, nimajo. — Ložje bi se raziskovalo in našlo, kako so se ženili, kaj so storili v zasebnem in javnem življenju. Kar nam podaja Valvazor v tem oziru, je premalo, premalo se ozira mož na razvoj gospodarstva. Ali v času reformacije so Auerspergi, Apfaltrerni, Lenkoviči, Jankoviči, Attemsji nekaj časa pametni diplomati in hrabri vojvode; vsaj najboljši tedanje Avstrije. Požrtvovalnost teh tedanjih vodilnih stanov je bila velikanska. Sami so si vzdrževali reformirano duhovenstvo, plačevali so v zvezi z meščani tedaj še dragi tisk slov. knjig skoraj sami, plačevali drage vojne proti Turkom. Veliko niso mogli imeti premoženja v 16. stoletju in tedaj šele se je začelo razvijati pri nas prav kapitalistično gospodarstvo, vsaj je plusnilo valovje istega tudi čez naše dežele v reformacijski revoluciji, ki je bila po večjem posledica razvoja kapitalističnega gospodarstva. To kapitalistično gospodarstvo je bilo mogoče le s pomočjo večjih denarnih sil. Manufakture, brodogradilnice, ceste so stale dosti premoženjskih sil. Ni se čuditi, da se na slovanskem jugu ni prav razvijalo kapitalistično gospodarstvo, ki je drugod razvilo tudi veliko drugo omiko.

Torej rasa bi že bila, ali razvoju nasprotne moči so spremljale zgodovino naših meščanov, v svojem času važnih činiteljev pri razvoju narodne kulture. In nasprotni činitelj je bil tudi latinski jezik, ki je prevladoval v učenih krogih in v grajskih pisarnah. Narodovega jezika tudi niso rabili učeni ljudje v naših samostanih in farovžih do reformacije, pozneje pa tudi ne dosti več ko občevalno sredstvo s tlačani. Laščina je vladala trgovstvu na Adriji. V nobenem jeziku se ni moglo kaj prida storiti, v domačem pa tudi ne, ker je bil narečje majhnega tlačanskega kmeta in ni bilo sojeno, da bi bil kdo najbolj razširjeno jugoslovansko narečje, hrvaščina, potisnil na prvo mesto, kakor je storil to Martin Luther z narečjem svoje rojstne dežele. Naši reformatorji, med njimi Janez Ungnad, ki je dobil nekaj premoženja celjskih grofov in je bogato podpiral tisk prvih slov. knjig, so gledali čez tedanje Slovensko; hoteli so reformirati tudi Hrvaško; na tedanjih deželnih zborih se je govorilo o političnem zedinjenju vseh slovenskih krajev.

Povedal sem prej, da socijologi stavljajo tudi politično svobodo in moč narodov na stran veliki trgovini kot činitelja, ki jo omogoči, varje jo na morju pred pirati, daje ljudstvu več korajže in vznesenosti.

Koliko bi bilo v nas več ponosa, ako bi bili avstrijski Jugoslovani politično zjedineni! Koliko ložja bi bila uprava in kako lahko bi se dobila kulturna sredstva! — Utonilo je vse lepo in važno v razvoju našega ljudstva in Hrvatov, ki smo bivali ob v srednjem veku toliko važnem Jadranskem morju! — Boljšo raso našega ljudstva kažejo v reformacijskem času veliki napori tedaj složnih vseh posvetnih stanov na Slovenskem. Slovenski kmet je bil v turških bojih junak, kakor ga ne najdemo tako hitro drugod. Majhen po številu, se je podajal proti velikim armadam Turkov v boj in jih dostikrat premagal. To junastvo kaže boljšo raso; slabejša rasa je meščast in strahopetna. Ne samo v eni, temveč v sto in sto bitkah na domači in hrvaški zemlji so se bojevali naši ljudje, tedaj še mož proti možu in zmagovali nad divje napadajočimi Turki. Vojske zahtevajo velike energije od vojskujočih; najhujše trpljenje je vojaku prestati; le žilavi, telesno čvrsti in duševno korajžni ljudje zamorejo stati v takih bojih kakor so bili boji Slovencev proti Turkom. Tu so bili vzgledi Špartan-

rešili lepo tujko iz viharov valov, Vida se je vrnila, brez upa sicer, da jo sprejmejo v hišo, toda otroka še hoče videti, enkrat se ga hoče objeti, saj drugače nima nikogar na svetu, kogar bi ljubila. — »Nikdar!« Dete je že pokopano in ona — Vida — je kri-va. Grozna boleš ji je zmešala pamet, zavrženi grešni materi počni srce v naročju Kogojevem, ki ji je odpustil vse.

Krasnih prizorov vam šteje Vošnjakova »Lepa Vida«. Izborna je zgradil dramatik svoje delo, nič nenavadnega ni v dejanju, dialog je živahen, točen. Malo je menda slovenskih dram, ki bi se ponašale s takimi prizori, kakoršen je n. pr. v »Lepi Vidi« v drugem dejanju, ko sklene Vida zapustiti Kogojovo hišo, ali v četrtem dejanju, vršečem se na samotnem gradiču, kjer opazujemo nepopisni duševni boj v srcu prevarane Vide, ki so ji vzeli vse in ki jo hoče Alberto ropati zadnje trohice poštenja. Dobro so spoznali dramatski kritiki te nenavadne vrline Vošnjakove, kakor dr. Celestin (v hrvatskem Viencu), ali pa dr. Kadlec, tajnik Narodnega divadla v Pragi, ki trdi, da bi bila Lepa Vida na čast vsaki dramatični literaturi (Narodni Listy 1893, 277.). Vidi-nemu značaju je posvetil dramatik največ pozornosti. Ni je idealiziral, vsa njena dejanja so razumljiva, motivirana in človeška. Pač pa je marsikaj slabo podprtega v prvem dejanju. Ni nam prav jasno, zakaj nadleguje Sodja svojega dobrotnika in prijatelja Kogoja, ki mu je poplačal najprej dolgove, potem pa ga mora vzeti pod streho. Sodja je določil zato

cev. In ti ljudje niso mogli biti slabe krvi, slabe rase. V Bosni in Hercegovini so podlegli Turkom tamošnji Jugoslovani, ali le prevzeli mohamedansko veroizpovedanje. — Živnorejci pravijo, da je trda vzgoja živinčeta dobra. Polnokrven konj se izreja tako. Pa seveda hrane je treba dobre, lakota nikjer ne koristi. Slovenci, Dalmatinci, Hercegovci smo imeli trdo vzgojo, pa premalo bogatije, ki stvarja še več lepega. Po reformaciji pa nismo bili jaki. V bojih za osvobojenje tlačenja ni sodeloval naš meščan; prav tih je v času Marije Terezije in Jožefa II, ki ustvarjata avstr. industrijo in hočeta kmeta rešiti feudalne gospode; leto 1848 ne najde naših meščanov in tedanjega malega števila rokodelskih delavcev v boju proti tlačanski gospodi; ali pri novejši vzbuji naroda do samozvesti, pri napeljevanju ljudstva do lepše kulture, pri tej renesanci delujejo izborni kmečki sinovi, kateri so študirali po vseučiliš-ših. (Dalje sledi.)

Politična kronika.

IZ DELEGACIJ.

Danes zboruje vojni odsek ogerske delegacije, na katerem zborovanju bo vojni minister Schönaich predložil proračun vojaške uprave. Danes popoldne zboruje odsek za skupna vprašanja, ki bo svojo sejo nadaljeval tudi v sredo. V četrtek zboruje mornariški odsek. — Dunajski poročevalec »Slov. Nar.« javlja, da bo v današnji seji ogerske delegacijskega odseka za vojaške zadeve vojni minister Schönaich predložil vojaški reformi program. Ta vsebuje tudi uvedbo dveletne vojaške službe.

K VESTEM O PADCU BILINJSKEGA.

Od petka sem krožijo po dunajskih listih vesti, da je stališče finančnega ministra Bilinskega močno omajano. Lvovska »Gazeta Narodowa« pa piše, da so vesti o demisiji finančnega ministra Bilinskega popolnoma izmišljene. Poljski poslanci bodo glasovali proti ogrski zahtevi za uvedbo plačila v gotovini. Stališče ministra Bilinskega je torej ravno v tem oziru glede bančnega vprašanja jako trdno. Z druge strani se zatrjuje, da bo finančni minister Bilinski demisioniral le tedaj, če pride do spoznanja, da bodo njegovi davčni načrti v državnem zboru odklonjeni. Pogajanja glede plačil v gotovini se sicer na Dunaju nadaljujejo. — Tudi nemško-nacionalni krogi dementirajo vesti o demisiji finančnega ministra Bilinskega. Povdarjajo pa, da je poljsko naziranje, da bo mogel postati nov finančni minister zopet edinole Poljak, popolnoma krivo, ker nikakor ne priznavajo »Besitzstanda« kake narodnosti na kak ministrski portfelj.

DROBNE POLITIČNE NOVICE.

Ogrski ministerski predsednik grof Khuen-Hedervary bolan. Snočna »Zeit« ve poročati, da je ogrski ministerski predsednik grof Khuen-Hedervary bolan na obeh in da bo se moral podvreči operaciji. Ker bi bil v tem slučaju za več tednov nesposoben za vsako politično delo, bi imelo to lahko v tem kritičnem času dalekosežne posledice in iz tega vzroka se baje njegova bolezen taji.

Volitve na Hrvaškem. V volilnem okraju Korenica je postavljen proti kandidatu Pribičeviću za vladnega kandidata sekcijski šef Aranitzki. Kakor trdi ogrska vladna korespondenca, imajo vladni kandidati v vseh volilnih okrajih dobre šance.

Venizelos — grški ministerski predsednik. Ne-dvomno bo Venizelos predsednik novega grškega kabineta. Grška bi smatrala vsake represalije s turške strani v tem oziru za umešavanje v notranje grške zadeve.

Pred odločitvijo v Perziji. V Perziji se pripravljajo važni dogodki. Že delj časa vlada zlasti v južni Perziji popolen nered. Roparske čete ogrožajo promet, trgovino in varnost imetja. Vse odredbe perzijske vlade v tem oziru so bile dosedaj popolnoma brezuspešne. Od leta 1907 sem obstoja med An-

Kogoju — kot plačilo neki — svojo Vido za ženo... In ker se Vida brani, ji očita oče, da je nevhvaležna in neposlušna hči, ki bo kriva njegove prezgodnje smrti. Pozorni gledalci so opazili, da je pohvalil Sodja dvakrat trikrat svojo Vido, da baje ni zahajala nikamor v Trstu, da so baje živeli skrbno in varčno, — a vendar priznava kmalu nato Vida sama, da so krivi sami svoje revščine, ker so živeli prepotratno in ker je zapravljala na toaletah. — Tudi Albertov nagli prihod za Vido na Kogojevino ni prav naraven, kajti zdi se nam nemogoče, da bi tri minute po prihodu prvega parnika mogel izkrcati Alberta že drugi parnik, ki ga nihče ni videl, kdaj bi se bil pripeljal. — Nerazumljivo nam je, zakaj je odlagal Sodja s svojimi informacijami, zakaj ni nikdar znil že v Trstu svoji hčeri, kako se jim slabo godi, in zakaj hoče priti ravno h Kogoju na počitek. To vse pripoveduje Sodja Vidi šele tukaj na Kogojevini in jo sili obenem, naj se oklene dobrotnika Kogojja. Še nekaj takšnih tehničnih hib ima ekspozicija; ko pa je uvedel dramatik osebe in pokazal njihove razmere, obvladuje že popolnoma tragično snov in ne greši nikjer več proti dramatski tehniki.

Starina dr. Vošnjak, živeč na miru tam gori na Pohorju, naj ima zavest, da si je zgradil tudi v dramatik trden spomenik in da je zlasti njegova »Lepa Vida« trajne umetniške vrednosti. Slovenski režiserji se bodo vračali ob svojem času gotovo radi k tej drami.

P. P.

gleško in Rusko pogodba, katera določa severno Perzijo kot rusko interesno sfero, južno Perzijo pa kot angleško, sicer pa statuiran princip, ne umešavati se v notranje perzijske zadeve. Sedaj pa je Angleška v Teheranu zagrozila, da nikakor več ne more prenašati nevarnosti in zmešanih razmer na jugu. — Pričakovati se sme, da si bodeta Ruska in Angleška v kratkem Perzijo med seboj razdelili.

Dopisi.

Mariborsko dramatično društvo je uprizorilo v nedeljo, dne 16. oktobra Vošnjakovo »Lepo Vido«. Proroki niso izpovedali nič ugodnega, češ, dvorana bo prazna. — tretja predstava v mesecu in k temu še drama, celo taka drama, ki doslej ni imela nikjer privlačne sile. Deloma je to res — glede obiska. Občinstva je bilo sicer blizu 400, to je za naše razmere na vsak način premalo. Navajeni smo gledati po nekoliko bolj polni dvorani in zlati po natlačeni galeriji. V moralnem oziru pa je igra popolnoma uspešna, gotovo nad vse pričakovanje, kar je zasluga izbornih igralcev, v prvi vrsti ljubljanskega gosta, gospe Danilove, ki je nastopila v težavni naslovni vlogi. Naivna ljubimka, zvesta svoji prisegi, ki se brani trdovratno vsega, kar ni v soglasju s njenim nagonom, prevarano dekle, resignirana trpeča žena, ki išče zopet svoje sreče tam, kjer ji je prvotno sojeno, upajoča in obupajoča žena, ki ve braniti svojo čast tudi takrat, ko je vse izgubljeno, nesrečna mati, umirajoča blaznica, to so stopnje, po katerih so sledili gledalci sočutno naravni in krasni igri gospe Danilove. Hvale ni konca. Ob njeni strani je zaslužil g. Čop v vlogi bolehavega očeta Sodje odkritosrčne pohvale. Igral je izborni, njegovi maski se ne more nič očitati. V ulogo se je poglobil še premočno, kajti kot bolnik je govoril že prehitro za našo neakustično dvorano. Gospod Neumann (trgovec Kogoj) se je uveljavil jako dobro kot osrečen ženin, proti služabništvu (mornarjem) pa ni nastopal dovolj energično. Težka je ta uloga, brez živega dejanja. Njegovo zločesto mater Uršo je igrala gospa Marjanova, gospod Marjan (obenem režiser) pa ljubimka Alberta. Manjše vloge so izvršili jako dobro gospa Č. (služkinja Marjeta), gđ. N. (grofica Gadolla), g. Pevec (oskrbnik Volpino) in mornarja. Marjetina pesem o lepi Vidi ter zbor mornarjev, ki ju je srečno nastvil g. Stegnar, sta se krasno razlegala. Prizorišče so krasile imenitne slike, pogled na morje in na Kras, ki jih je izvršil g. Horvat. — Scenerija je pripomogla zelo mnogo k celotnemu uspehu. Glasbeno društvo je igralo Offenbachovo overturo »Orfej pod svetom«, mazurko »Ljubezni sen«, idilo »Mlin v Črnem gozdu« in Leharjevo »Koračnico žen«.

P. P.

Štajerske novice.

Slovenski klerikalci in revolucija na Portugalskem. Revolucija na Portugalskem je že davno minila in republika na Portugalskem je dejstvo, s katerim se je sprijaznilo vse odločilno evropsko časopisje in tudi velevalsti. Teklo je pri tej revoluciji tako malo krvi kakor še pri malokaterem velikem političnem preobratu v Evropi. Samo dve napaki ima nova portugalska vlada: prvič je pozabila naznaniti republiko pri ljubljanskem škofu in dr. J. Šusteršiču, drugič pa je naglajala nekaj v druge države pristojnih redovnikov in redovnic iz dežele, kjer še domači prebivalci nimajo ničesar jesti. In zato napoveduje »Slov.« križarsko vojno portugalski republik, ker žal ni nobene katoliške države v Evropi, ki bi šla nad Portugalce in bi jih podučila, da se človek ne sme dotakniti redovnikov. Ali bi ne bilo lepo od škofa Bonaventure, da bi se postavil na čelo pobožnim mladeničem in Marijinim devicam ter jih peljal na vojsko zoper portugalske republikanske bestije? Kadar je vojska, so odprta nebesa. Kralj Manuel bo v Gibraltarju z veseljem pozdravil svoje sobojevnike in bo še celo kaj daroval za škofove zavode v Št. Vidu, če mu je še ostalo od varčnega gospodarstva na prestolu kaj drobiža. Šusteršič sicer ne pojde s škofom, saj si še v delegacijski odsek za zunanje zadeve ne upa, kjer bi vendar bila tako lepa prilika šteti naši vladi levite, zakaj ne napove vojske divjaškim portugalskim revolucionarjem! Pa žalibog kaže vse — da bo republika na Portugalskem ostala, da se menihi ne bodo smeli vrniti in bo ostal celo oče Bonaventura v Ljubljani. Samo »Slovenec« bo še nekaj časa rogovilil — in ravnotežje v Evropi bo ohranjeno.

Deželnozborski klub ustavovernega veleposestva v štaj. deželnem zboru je poslal po svojem predsedniku grofu Francu Attemsju »Tagesp.« sledečo izjavo: »V proglasu »Slov. kluba« z dne 14. okt. se pravi, da so stranke večine v štaj. dež. zboru v svojih klubovih sejah zavrnille vse posredovalne vladne predloge. To pa je popolnoma neresnično, v kolikor se tiče veleposestniških zastopnikov. Ti so predlogu vlade, naj

se dež. šolski svet pomnoži za 4 zastopnike (2 klerikalca, 1 nemšk. učitelja in 1 zastopnika mesta Gradca) pritrdili in izjavili, da se lahko smatra za podlago pogajanjem za delazmožnost štaj. deželnega zbora.

Glasbena šola v Celju se je začela 17. okt. t. l. Kdor se želi vpisati, naj se prijavi v Glasbeni šoli, kjer se sprejemajo učenci vsak dan od 11. do 12. ure.

Porotne obravnave v Celju. Zadeva Andreja Turniškega zaradi goljufije in prepovedane vrnitve se je preložila. (Slučaj smo svoj čas obširno poročali.) — Jože Gošnik iz konjiške okolice je bil obsojen zaradi zažiga in poskušene tatvine na poldrugo leto težke ječe. — Danes in jutri je na dnevnem redu zastrupljevalna afera Žlof iz šmarske okolice.

Promovirana sta bila včeraj v Gradcu za doktorja prava gg. Bogumil Pavlič in Rihard Tomšič.

Sprememba posesti. Grad Branek pri Ljutomeru sta kupila Leopold Stiasny in Pavel Rathkolb iz Gradca. Posestvo je vpisano v deželni desk.

Gotovlje. Lepo uspela "vinska trgatev", ki se je vršila v nedeljo, dne 16. t. m. v gostilni pri Kaču, je vrgla okroglo 50 K v prid tukajšnjim ubogim šolskim otrokom. Našim vrlim gotovljskim fantom ter gospe Kačevi in gospodu Kaču kot prirediteljem izrekamo za ta lep prispevek najpristrčnejšo zahvalo. Gotovlje, dne 10. oktobra. **Franč Brinar**, nadučitelj, **Blaž Brinovec**, načelnik kraj. šol. sveta.

Nesreča na paši. Pri Šmohorju nad Libojami so si otroci na paši kurili. Nekemu osemletnemu dekletu so se pri tem vnela krila in je dobila take opekline, da je za nekaj ur v groznih bolečinah umrla.

Iz Frankolovega nam pišejo: Dne 12. t. m. je umrl nagle smrti Anton Polenšek v 67. letu starosti. Bolehal je že nekaj časa na vodenici. Na dan smrti je šel v bližnji gozd gob iskat. Sosedovi otroci, ki so šli opoldne iz šole domov k južini, so ga našli mrtvega ležati na poti v roki držeč gobe, zadela ga je kap. Bil je nad 28 let mrliški oglednik za tukajšnjo občino.

Iz Trbovelj. Naučno ministerstvo je rekurz slov. občin Trbovelj in Dola ter slov. krajnega šolsk. sveta v Hrastniku proti javni nemški ljudski šoli v Hrastniku zavrnilo. Radovedni smo, ali je drž. poslanec dr. Benkovič in pa vsemogočna stranka ljudskih sleparjev kaj storila v tej važni narodni zadevi?

Kako je nastala nemška šola pri Sv. Lovrenu v Slov. gor. Te dni sem imel srečo slišati iz ust očeta Sedmineka pri Sv. Lenartu, kakšno pregreho je storila sedanja slovenska šola, da je bilo treba nemške mučilnice. Bilo je tako: Neki rokodelski vajenec bi rad postal pomočnik. V ta namen se zgleda s svojim mojstrom pri tozadevni komisiji, v kateri imajo tudi župan Sedminek svojo besedo. Tudi ta mu stavi svoja vprašanja, Učenec, sin popolnoma slovenskih staršev, mu ne zna ničesar odgovoriti, ker vprašanja ne razume. „Kje pa si hodil v šolo?“ „Pri Sv. Lenartu.“ „In ti ne znaš nič nemški? Temu je treba storiti konec!“ Sedminek se takoj napoti k dr. Zirngastu in drugi dan je romalo brezštevila pisem v svet, kjer se je prosilo pomoči, ker tudi že rokodelske vajence grabi slovenski hudič. G. Sedminek je pokazal, da je za to komisijo nesposoben, ker ne gleda na to, ali zna učenec svoje rokodelstvo tako izvrševati, da je sposoben za pomočnika. Njemu se gre le za to, kakšni jezik zna govoriti. Rokodelec dela z roko, pa ne z jezikom! Pokazal je tudi, da ne pozna uredbe ljudskih šol, ker te imajo nalogo poučevanja v tujih jezikih. Ali poučujejo nemške šole na zgornjem Štajerskem tudi tuje jezike? Mi pa imamo iste zakone in iste predpise kakor oni.

Iz Gornje Radgone. Na uradni dan ljutom. okr. glavarstva se je imela zagovarjati hči nekoga viničarja zaradi anonimnih pisem, ki jih je pisala nekemu kaplanu. V pismih je bilo več čvrstih psovk. Med zaslišanjem pa se je dekle naenkrat obrnilo k vratom in je vskliknilo: Jaz grem v Muro! Potem pa je res tekla k reki. Občinski redar jo je komaj obvaroval mrzle kopalji v Muri.

Stavka knjigovozov v Gradcu je malodane končana. Večina tvrdk je dovolila stavkujočim malo zboljšanje plač in skrajšanje delavnika. Stavka danes še 20 do 25 knjigovozskih pomočnikov.

Pri občinskih volitvah v Waltendorfu pri Gradcu so oficijelni kandidatje nemške napredne stranke propadli. Bili so izvoljeni „neoficijelni“ nemški napredni kandidatje.

Druge slov. dežele.

V konkurz je prišel trgovec Jož. Podgorelec v Spod. Dravogradu.

Sanacija tržaške „Banca popolare“. Z Dunaja poročajo: Kakor znano je dunajska „Länderbanka“ v zadnjem času preštudirala statut zavoda „Banca popolare triestina“, da na podlagi tega izida izpelje eventualno sanacijo tega zavoda. Izid pogajanj, katera je v zadnjem času vodilo ravnateljstvo je tak, da smemo smatrati sanacijski projekt „Länderbanke“ kot nemogoč.

Razpuščen občinski zastop. Občinski zastop v Grožnjanu je vlada razpustila in imenovala v upravni svet več členov. Vzrok tej odredbi je bil, da je župan Morteani odložil župansko čast, ker mu je večina občinskega zastopa delala težave.

Skupil jo je — kranjski finančni minister dr. Lampe v Semiču na Belokranjskem. Sklical je shod, a ko je začel zabavljati na vse, kar ni klerikalno, ga je ljudstvo napodilo: bežati je moral, kar so ga nesle noge.

Varnostne odredbe proti koleri na Kočevskem. Občine Osilnica, Fara in Banjaloka so dobile od oblasti stroge odredbe radi kolere. Vzele so se hiše v najem, oskrbele postelje, perilo in lizol za razkuževanje. Dalje se je ukrenilo tudi potrebno glede osebja, ki bi v slučaju kolere prevzelo oskrbo bolnikov. Županstva imajo predlagati seznamek vseh na Ogrskem in Hrvaškem nastanjenih krošnjarjev, katerih število znaša gotovo nad 300. Okuženi kraji so še vedno v teh-le komitatih: Barč, Bodroge, Bara mya, (Ezstergon), Gran, Weissenburg, Komorno, Nitra, Pešta, Piliš, Dolna, Torontal, Zala na Ogrskem in Srem in Virovitica na Hrvaško-Slavonskem. V Delnicah se ustavljajo vsi vlaki, ki jih preiskuje ondi postavljeni zdravnik.

Društvene vesti.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek 20. t. m. ob 2. uri popoldne na Gomilskem. Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Učiteljstvo in javnost, predava tovariš g. R. Vrabl. 3. Predlogi in navsveti. K mnogobrojni udeležbi vabi

R. Vrabl, t. č. predsednik.

Akad. tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu ima svoj peti redni občni zbor dne 24. vinotoka 1910 ob 8. uri zvečer v prostorih društva z običajnim vsporedom.

Dnevna kronika.

v Kako se mori na Portugalskem menih in nune! V nekem jezuitskem samostanu so našla oblastva skritih 20 nun, ki so se skrivale tam že teden dni. Prisilili so jih, da so morale zapustiti svoje skrivališče, in odpravili so jih čez mejo. Oblastva nastopajo z največjo strogostjo proti nasilstvom. Včeraj sta bila dva oskrnjevalca cerkve ustreljena.

v Preprečena tatvina v banki. V soboto zvečer ob 7. je hotela tolpa 6 ljudi izropati neko banko v Sofiji. Sluga, ki je bil takrat še v banki, je začel klicati na pomoč. Prihitela je policija in prepodila tatove. Sluga in policisti so tekli za ubeglimi tatovi po ulicah. Glavar roparske tolpe je pri tem začel streljati iz revolverja ter pri tem težko raul slugo, dva policista in dve neprizadeti osebi. Končno je bil glavar tolpe ujet, drugi banditi pa so odnesli pete.

v Morilec bankirja Kischea zasačen? Policiji v Protivinu se je baje posrečilo zasačiti ubegla morilca praškega bankirja Kischea.

v „Slovenski Mir“ se imenuje nov ruski list, ki so ga začeli izdajati mladi književniki v Petrogradu. Smer lista je medsebojno spoznavanje slovanskih narodov. Opozarjamo slovenske književnike, da bi potem tega lista seznanjali rusko publiko z bogato moderno književnostjo Slovencev. Za leto 1911 pripravlja ta list izdajo srbsko-hrvaške antalogije. Ali bi se ne moglo delati na to, da bi se to izdalo delo skupno s Slovenci?

v Nov slovanski dnevnik v nemškem jeziku. Dne 23. oktobra t. l. izide na Dunaju nov slovanski dnevnik in sicer v nemškem jeziku. — Naslov mu bo „Slawisches Tagblatt“. Ustanovilo ga je nekaj slovanskih rodoljubov in rodoljubkinj. List bo nestrankarski, ampak bo samo gojil in varoval skupne slovanske koristi. List bo stal za Dunaj 1 K, za provinco 120 K, za tujino pa 180 K na mesec. Kdo se hoče naročiti na list, naj se obrne do upravnistva, ki se nahaja na Dunaju IX/1, Thurngasse Nr. 8, Tür 4.

v Iz srbske narodne skupščine. V petek si je srbska narodna skupščina izvolila predsedstvo. Za predsednika je bil izvoljen Andra Nikolić, za podpredsednika pa Ljuba Davidović in Jakov Čorbić. Za tajnike so bili izvoljeni: A. Cvetković, M. Trifunović, Svetozar Bogdanović, Petar Vasić, B. Ilić, M. Lukić in R. Filipović. — Vlada je predložila skupščini proračun za leto 1911. Dohodki

znašajo 120,312,582 dinarjev, izdatki pa 122,482,039 dinarjev. Primanjkljaj se pokrije z zvišanjem direktnih davkov.

v Rastava v Sofiji l. 1911. Bolgarsko ministristvo trgovine je dalo nekemu trgovskemu ekspertu iz Prage dovoljenje, da prične s pripravljalnimi deli za mednarodno industrijsko, poljedelsko in trgovsko razstavo, ki se ima l. 1911 prirediti v Sofiji. V kratkem se sestavi pripravljalni odbor.

v Poročila se je v Zagrebu bivša članica ljubljanske slovenske opere Ružena Reisova, sedaj članica hrvaške opere, z Josipom Malyjem, sodnikom v Litomeřicah na Češkem.

v Lovsko razstavo na Dunaju je obiskalo okrog dva in pol milijona obiskovalcev. Od leta 1880. je bilo v Avstriji sedem lovskih razstav. Jubilejsko razstavo leta 1898. je bilo obiskalo 2,300,000 oseb. Najboljše je bila obiskana razstava leta 1873., katero je obiskalo nekoliko manj kot tri milijone oseb.

v Nova slovenska učna knjiga. Naučno ministristvo je dovolilo na srednjih šolah, na katerih se poučuje matematika v slovenskem jeziku, uporabo šolske knjige: Mazi Josip, Geometrija za drugi razred srednjih šol.

v Nov tajni ukaz papežev. „Münchener Post“ priobčuje nov tajni ukaz papežev, ki postruže naredbe zoper moderniste v Avstro-Ogrski in se nanaša predvsem na duhovnike in duhovnike-poslance in pa na nastavljenca katoliških podjetij. — Tajni ukaz vsebuje sledeča določila: 1. določila „Pascendi“ se morajo kar najstrožje izvesti; 2. klerikalna društva, družbe in zveze morajo pod prisego izjaviti, da so na konfesionalno strogo katoliškem stališču; 3. klerikalni žurnalisti morajo ravnotako priseči, kakor klerikalni profesorji, predno začno učiti; 4. klerikalni časopisi se morajo podvreči cenzuri, če naj se jih za take prizna in priporoča. Na vsebino takih časopisov se bo strogo pazilo, ravnotako, kakor na delovanje profesorjev. Dunajska nuncijatura ima ta tajni ukaz izvesti.

v Kolera. Iz Budimpešte: Včeraj in predvčerajšnjim je obolelo na Ogrskem za kolero 16 oseb in 6 jih je umrlo. — Iz Rima: V zadnjih 24 urah je obolelo za kolero v Neapolja 7 oseb, 6 jih je umrlo. V provinci Neapolj je obbolele 29 oseb, mrtvih je 12. — Iz Belgrada: Tukaj je zbolel nek železniški delayec za kolero.

Bolezen srbskega prestolonaslednika. Snoci je bil izdan buletin, kateri poroča, da je stanje prestolonaslednika neizpremenjeno. — Temperatura 40.2 C, udarec žile 96, dihanje 36. Pacient ne kašlja. Cesar Frac Jožef je dal po poslaniku, grofa Forgachu, izraziti svoje sočutje, enako tudi tuški ultan in rumunska vlada. Kraljeva skrb in žalost vsled bolezni prestolonaslednika je velika. Princ Juri obiskuje navzlic nevarnosti, da bolezen naleze, ves dan bolnega brata

v Bosanski Hrvati pri papežu. Papež je sprejel v enourni avdijenci hrvaško deputacijo iz Bo ne pod vodstvom dr. Nikole Mandića. Deputacija je papežu obširno razložila razmere v Bosni in pogubonosno dr. Stadlerjevo politiko.

v Čenstohovski roparji in tatovi. Ubeglega slugo čenstohovskega samostana z imenom Zalog, so aretirali v Hamburgu v trenutku, ko se je hotel vkrcati na ladjo, da bi jo odkuril v Ameriko. — V celem je dosedaj aretiranih zaradi čenstohovske afere 8 oseb. Menih Maczoch je končno priznal v preiskovalnem zaporu, da je umoril v svoji celici svojega brata in da je poneverjal romarski denar.

v Ogrski škof — modernist? Jezuiti so obdžili škofa Prohaska v Stolnem Belemgradu, da je modernist, in sicer radi govora, katerega je govoril v ogrski akademiji znanosti. Škof Prohaska je izjavil, da ne gre jezuitom o tem sodba, ker ima nad škofom edinole papež nadzorovalno pravico.

v Prvi predsednik ruske dume umrl. Predsednik prve ruske dume Muromcev je nenadoma umrl.

v Nesreča v rudniku. V Herne na (Vestfalskem) se je včeraj popoldne utrjala vrv vzpenjače v Shamrock-Schachtu I. V vspenjači je bilo 30—35 rudarjev. Trije rudarji so našli smrt, 9 jih je težko ranjenih, mnogo pa lahko.

Hmelj.

XXX. POROČILO HMELJARSKEGA DRUŠTVA V ŽALCU O HMELJSKI KUPČIJI V DRUGIH KRAJIH.

Zatec, dne 14. okt. 1910. Od našega zadnjega poročila se hmeljska kupčija na tukajšnjem trgu ni spremenila. Pri trajno čvrstem razpoloženju prodalo se je dan za dnevom 300 do 500 bal na račun tuzemskih trgovcev. Cene so se spremenile, oziroma zvišale le za slabejše vrste hmelja in so znašale 120—125 K za slabe, 125—130 K za srednje, 130—140 K za dobre in 140—150 K za prima. Za najboljši prima hmelj, za katerega pa se ni barantalo, plačuje se sedaj 166 K za 50 kg. Na kmetih kupujejo trgovci in pivovarji, vendar ne prodajajo hmeljarji tako radi, ker upajo, da se bode cena še dvignila. Hmelj, kateri se pred tremi tedni zaradi raznih hib ni mogel prodati, gre danes lahko v denar. Konečno razpoloženje je prav

čvrsto, tendenca in cene rastejo. »Saazer Hopfen-u. Brauer-Zeitung«. — Z ozirom na dejstvo, da je že več nego 1/3 vsega savinskega hmelja prodanega, se bode opustilo nadaljno objavljanje hmeljskih tržnih poročil; hmeljarsko društvo je pripravljeno posameznikom podajati zaželjena pojasnila od slučaja do slučaja.

HMELJSKI TRG V NORIMBERKU :

Norimberk, 18. okt. (Izv. por. »Nar. Dnevnik«) Dovoz 500 bal, prodano 700, kupčija mirna, cene nespremenjene trdne od 60 do 130 M za 50 kg:

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

PROCES BRDLIK CONTRA KESTRANEK IN »PRAGER TAGBLATT«.

Praga, 18. okt. »Nár. listy« javljajo, da se vrši dne 23. okt. tekoč. leta nadaljevanje procesa Brdlik contra Kestranek in »Prager Tagblatt« pred praškim porotnim sodiščem.

PREPIR MED ČEŠKIMI SOCIJALISTI.

Praga, 18. okt. Te dni se je mudil tu tajnik internacij. socijalističnega biroja v Bruslju, da se poduči o jedru prepira med autonomističnimi in centralističnimi strokovnimi socij. društvi na Češkem.

LUCCHENI NORI.

Pariz, 18. okt. »Matin« poroča iz Zeneve: Luccheni je pričel včeraj naenkrat divjati. Izročilo se mu je neko delo, ki mu pa ni dopadlo; v svoji nezadovoljnosti je udaril stražarja v obraz. Spravili so ga v njegovo celico, tam je pa tako divjal, da je bilo treba 10 stražnikov predno so ga premagali in spravili v podzemeljsko celico.

BOLEZEN SRBSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Belgrad, 18. okt. O bolezni prestolonaslednika Aleksandra se je izdal danes dopoldne sledeči bulletin: Stanje prinčev se je v toliko poslabšalo, ker se je senzorij skalil. Žila 100, toda nekoliko slabše. Vročina 39,7° C, pljuča zdrava.

CERKEV IN PORTUGALSKA REPUBLIKA.

Lisabon, 18. okt. Portugalski patriarh je javno priznal republiko. (Ubogi »Slovenec«! Op. uredn.)

VELIKA GOLJUFIJA.

Lvov, 18. okt. Pri tukajšnji filijalki banke za trgovino in obrt na Dunaju je vzdignil neki goljuf s pomočjo ponarejenega naloga brnske kreditne banke 65 tisoč kron.

WELLMANNOV LET ČEZ ATLANTSKI OCEAN:

Novi Jork, 18. okt. Tukaj že 30 ur ni ničesar znanega od Wellmanna. Mnogi sodijo, da se je v gosti megli zmotil in zašel s prave poti:

GROZOVIT VIHAR NA KUBI:

Novi Jork, 18. okt. »N. J. Herald« poroča iz Havahne. Vsled hudega viharja se je vzdignilo morje in poplavo severni del mesta. Večji del mesta Artemise in še drugih krajev je vihar porušil: To-bačna letina na deželi je uničena, pa tudi sladkorni trst je mnogo trpel. Škoda znaša veliko milijonov.

Železničarska stavka na Francoskem.

Pariz, 18. okt. Železničarska stavka je končana. Promet je na vseh progah popolnoma normalen.

K razmeram v Perziji.

Teheran, 18. okt. V Teheran je došla nota angleške vlade, katera grozi z zasedenjem južne Perzije. Ako bi ne bilo mogoče dobiti domačih vojakov, kateri bi pod poveljstvom angleških častnikov vzdrževali mir in red, pa bodo došle v deželo angleške čete iz Indije. To bi pomenilo delitev dežele. (Torej oficijelno potrđilo tega, kar smo priobčili že v političnem delu lista. Op. ur.)

Venizelos — novi grški ministerski predsednik.

Atena, 18. okt. V nekem pogovoru s kraljem je izjavil Venizelos, da bo sestavil novo ministertvo.

Nesreča na morju.

Rio de Janeiro, 18. okt. Argentinski parnik »Port Marnack« se je ponesrečil blizu rtiča »Trio«. 12 mož je utonilo.

Francozi streljali na nemški zrakoplov.

Neudorf na Porenskem, 18. okt. Zrakoplov »Princ Adolf« se je vzdignil v zrak v Saarbrücken-u, da bi se udeležil mednarodne zrakoplovne tekme. Veter pa je zanesel zrakoplov na Francosko, kjer so bojda nanj streljali. Dvignil se je višje in je odplul v Nemčijo nazaj. Potniki so se izkrcali na Hesenskem. Ranjen ni nikdo.

Po svetu.

v Čenstohovski roparji in tatovi. Poleg morilca in roparja in tatu je bil menih Maczoch — kakor poročajo nekateri listi — tudi še ruski špijon, ki je bil s policijo v ozkih stikih. Pavlanski čenstohovski menih ostanejo do konca pre-

iskave v Čenstohovi. Pozneje bodo premeščeni v Krakov ter nadomeščeni z novimi. Prebivalstvo še vedno ne veruje, da so menih izvršili v čenstohovskem samostanu rope, tatvine in umore. Ko je nek kolporter prodajal knjižico, v kateri je cela afera natančno popisana, so ga ljudje skoraj do smrti pretepli. — Cela četa lahkoživk je odšla iz Čenstohove, ker nimajo več posla, odkar so menih internirani. Dokazano je, da so te lahkoživke večinoma dobivale od čenstohovskih menihov najrazličnejše prispevke.

Srbska skupščina hrvaškemu umetniku. Skupina srbskih poslancev vseh strank bo v skupščini stavila predlog, naj se iz državnih sredstev nakaže hrvaškemu kiparju Ivanu Meštroviću 5000 dinarjev kot častno nagrado za njegove umotvore, ki predstavljajo epopejo iz bitke na Kosovem polju. Te umotvore je Meštrović razstavil najprvo na Dunaju, kjer je dosegel s svojo razstavo kolosalen uspeh. Spomladi je priredil razstavo v Zagrebu. To razstavo so imeli priliko ogledati Slovenci, ki so se udeležili izleta »Glasbene Matice« v Zagrebu. Meštrović bo svoje umotvore razstavil še na svetovni umetniški razstavi v Rimu in sicer v srbskem oddelku.

v Uvoz argentinskega mesa. Avstrijska vlada je dovolila za enkrat uvoz 800 ton argentinskega mesa v Trst, ki pride tja decembra meseca. Več namreč za sedaj ne morejo radi pomanjkljivih priprav ladje »Austro-Americane« pripeljati.

v Konsolidacija češke agrarne stranke na Moravskem. Doslej ločeni skupini čeških agrarcev na Moravskem, napredna in konservativna, sta se združili. Za predsednika izvrševalnega odbora je bil izvoljen poslanec Stanek.

v Zavarovanje psov. V Frankobrodu so osnovali »Delniško družbo za zavarovanje psov«. — Društvo sprejema zavarovanje psov za vsote nad 50 mark. Tako v Frankobrodu. Pri nas pa niso še niti ljudje zavarovani proti nezgodam in ponesrečenju.

Tržne cene.

Dunaj, 17. okt. Borza za kmetijske pridelke. Vse se sedaj interesira za koruzo, katera je dosegla ponovno zvišanje za 5 vinarjev. Ostalo žito se je pri malem prometu dobro držalo. Ječmen je bil zanemarjen.

Trst, 17. okt. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 30 do K 31, za dobavo K 27 7/8 do K 28 7/8. Tendence mirna.

Budimpešta, 17. okt. Svinjski sejm. Ogrske stare težke 146—148, mlade težke 152—154, mlade srednje 154—158, mlade lahke 160—164 v kilogram. Zaloga 31.371 komadov.

Budimpešta, 17. okt. Mast. Svinjska mast 172, namizna slanina 147.

Praga, 17. okt. Sladkor. Surovi sladkor nova kampanja K 21'70. Tendence: mirna. — Vreme hladno.

Budimpešta, 17. okt. Žitna borza Pšenica za oktober K 10'41, pšenica za april K 10'41, rž za oktober K 7'78, rž za april K 7'84, oves za oktober K 7'99, oves za april K 8'30, koruza za maj K 5'48. Pšenice se zmerno ponuja in kupuje, tendence mirna, promet 20 tisoč met. stotov, pšenica v efektivu se slabo drži, ostalo nespremenjeno. Terminu so bili spočetka trdni, a so potem padli. Vreme lepo.

Št. 52.478.

Razpis natečaja.

Oddati je mesto c. kr. cestnega paznika za progo km 115 do 116 tržaške državne ceste v c. kr. stavbnem okraju celjskem z mesečno plačo po 55 kron in prostim stanovanjem v državni cestnopazniški hiši v km 117.

Za dobitve tega mesta potreben je dokaz državljanstva v državnem zboru zastopanih kraljevinah in deželah, nadalje znanje nemškega in slovenskega jezika, čitanja, pisanja in računanja, ter izvedenost porabljanja za vzdrževanje ceste potrebnega orodja.

Prosilci za to mesto, kateri niso prestopili 40. oziroma taki z vojaško izkaznico 45. leto starosti, vložiti imajo svoje prošnje previdene s krstnim listom in npravnostnim pričevalom, nadalje dokazom telesne sposobnosti, in oni, kateri služijo ali so služili pri vojaki, razun tega opremljene z razpreglednico sposobnosti oziroma doslužnico in glasom § 7 državnega zakona z dne 29. aprila 1872 predpisano izkaznico pri napovedi bivališča najdalje do 1. listopada 1910 pri **c. kr. okrajnem glavarstvu celjskem**.

Celjsko okrajno glavarstvo v Celju, dne 2. vinotoka 1910.

Tovarniška zaloga

vsakovrstnega papirja, pisalnih potrebščin, trgovskih knjig, na debelo in drobno pri

Goričar & Leskovšek v Celju

Graška cesta št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Tiskovine za vse urade.

177-88-65

Ne hvali se da znaš

na različne načine pripravljati Pekatete, ker knjiga, ki jo na zahtevo dobiš zastoj pri Prvi kranjski tovarni testenin v Il. Bistrici, te pouči, da ne znaš še vsega.

Listnica uredništva.

Sv. Trojica v Slov. Gor.: Dotično smo sprejeli in izročili »Narodnemu svetu«, ki je imel zadevo v rokah.

Kupim hmelj

po dnevni ceni za nemške in češke firme. Če je blago tudi slabe kakovosti, imam ceno 60—70, za boljše blago 80, 90 ter za prima hmelj 100 goldinarjev. Meterski stot najboljšo blago plačam celo čez 100 goldinarjev.

Emerik Kuketz v Žalcu.

579 3-1

Sprejemem takoj

2 mlinarska pomočnika

ter enega učenca. Vstop takoj. Plača po dogovoru. **Anton Polanc**, valjni mlin Radeče pri Zid. mostu. 580 3-1

Hiša

enonadstropna, v sredi trga Radeče pri Zid. mostu (postajališče), pripravna za vsako obrt (prej pekarija) se radi smrti **proda ali da v najem**. Več pove upravnistvo »Narodnega Dnevnika«. 574 3-2

Sukna

in modno blago za obleke priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno, Humpolec, Češko. Vzorci franco.

578 3-2